

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектепке дейінгі жастағы балалардың қауіпсіздігі: Жол ережесі

ЖАРИЯЛАНДЫ
31.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/174134/>**Рысдаулетова Ләззат Қыдырбекқызы****Лауазымы: әдіскер****Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Бәйгеқұм ауылы****КМҚК»Әсем «Бөбекжай-бақшасы. «****Кіріспе**

Жол қозғалысы қауіпсіздігі мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ерекше маңызды. Бұл жас топтағы балалар әлі де жол ережелерін дұрыс түсініп, орындай алмайды, сондықтан оларды қауіпсіздік шаралары мен жол ережелерімен таныстыру ата-аналардың, тәрбиешілердің және қоғамның басты міндеті болып табылады. Мектепке дейінгі балалардың жолда қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін арнайы жаттығулар мен білім беру жұмыстары қажет.

1. Жол ережелерін балаларға түсіндіру

Балабақшадағы тәрбиешілер мен ата-аналар балаларға жол ережелерін қызықты және түсінікті етіп үйрету керек. Балалар жолда өзін қалай ұстауы керек екенін білуі тиіс. Оған мынадай негізгі ережелерді түсіндіру кіреді:

- Жасыл және қызыл жарық:** Балаларға жол қозғалысы ережелерін үйрету барысында жасыл және қызыл жарықтың маңызы түсіндіріледі. Жасыл жарықтың жүруге рұқсат беретінін, ал қызыл жарықтың тоқтау керектігін білдіретіні нақты мысалдар арқылы көрсетіледі. Бұл түсініктерді ойын түрінде немесе тәжірибелік жаттығулар арқылы бекіту балалардың жолда өзін қауіпсіз ұстап, ережелерді дұрыс сақтауды үйренуіне көмектеседі.
- Жолды өту тәртібі:** Балаларға жол қозғалысы ережелерін сақтау маңыздылығы түсіндіріледі. Оларға бағдаршамның жасыл жарығын күтіп, жаяу жүргіншілер жолағынан өту керектігі үйретіледі. Сонымен қатар, жол белгілері

мен жүргізушілерге көрінетіндей болуы үшін алдымен жан-жағына қарап, қауіпсіздік шараларын сақтау қажеттілігі атап өтіледі. Бұл дағдылар балалардың жолда қауіпсіз жүріп-тұруын қамтамасыз етеді.

- **Автокөліктер мен жаяу жүргіншілер:** Балаларға көлік құралдарының қозғалысы туралы негізгі түсініктер беріледі. Оларға автокөліктердің жылдамдығын және жүргізушілердің кейде балаларды байқамай қалуы мүмкін екенін түсіндіру маңызды. Сонымен қатар, жаяу жүргіншілердің қауіпсіздігі үшін жолда сақталуы тиіс ережелер, мысалы, жол жиегінде ойнамау, кенеттен жолға шықпау, жаяу жүргіншілер өткелін пайдалану сияқты әдеттер қалыптастыру қажет. Бұл балаларды жол қозғалысында өзін қауіпсіз ұстауға үйретеді.
- **Жолды өтер алдында тексеру:** Балаларға жолды тек бағдаршам мен жол белгілерінің нұсқауын орындап қана қоймай, өздігінен қауіпсіздікті қамтамасыз ету маңызды екенін түсіндіру керек. Оларға жолды кесіп өтпес бұрын алдымен сол жаққа, содан кейін оң жаққа қарауды, көліктердің қозғалысын мұқият бақылауды үйрету қажет. Егер жақындап келе жатқан көлік болмаса немесе ол тоқтап тұрса ғана, жолды қауіпсіз кесіп өтуге болатынын айтып түсіндіру маңызды. Бұл балалардың өзіндік жауапкершілігін арттырып, күтпеген жағдайлардан сақтануға көмектеседі.

2. Балалардың жолда қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары

Мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ең маңыздысы – жолда қауіпсіздік шараларын сақтау. Оларды үйрету үшін:

- **Бағдаршам мен жол белгілерін тану:** Балаларға бағдаршамның үш түсінің мәнін және олардың әрекетіне қалай әсер ететінін түсіндіру маңызды. Жасыл түс – жүруге рұқсат, сары түс – дайындалу, ал қызыл түс – тоқтау керектігін білдіреді. Сонымен қатар, жол белгілерінің мағынасын, мысалы, жаяу жүргіншілер өтетін жол, көлікке тоқтауға болмайтын орындар немесе қауіпті аймақтар туралы түсіндіру қажет. Балаларды бұл белгілерді тек көшеде ғана емес, күнделікті өмірде де байқап, түсінуге үйрету маңызды. Бұл дағдылар олардың жолдағы қауіпсіздігін қамтамасыз етуге көмектеседі.
- **Жолда жүру кезінде ата-аналардың қадағалауы:** Балалар жолда жүру ережелерін толық меңгермейінше, ата-аналардың тұрақты бақылауы өте маңызды. Олар балаларға тек белгіленген уақыт пен арнайы жолдарды қолдануды үйретіп, көшеде қауіпсіздікті сақтау керектігін түсіндіруі қажет. Сонымен қатар, ата-аналар баланың әр қадамын бақылап, қауіпсіздігіне жауапкершілік танытып, жолдағы мінез-құлқын үлгі ретінде көрсетуі тиіс. Бұл балалардың тәртіпті және қауіпсіз жүріс-тұрыс әдеттерін қалыптастыруға көмектеседі.

- **Көлікке міну кезінде қауіпсіздік:** Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін автокөлікке мінгенде міндетті түрде қауіпсіздік белдігін тағу керек. Сонымен қатар, кішкентай балаларды арнайы көлік орындықтарына отырғызу өте маңызды, өйткені бұл олардың дене құрылымына сәйкес қолдау көрсетіп, ықтимал қауіпті жағдайларда қорғауды қамтамасыз етеді. Ата-аналар көліктегі тәртіп ережелерін түсіндіріп, балаларды жол қозғалысы кезінде сақтыққа үйретуі тиіс.
- **Көшеде ойнауға болмайтынын түсіндіру:** Балаларға көшеде ойнау түрлі қауіптерге әкелуі мүмкін екенін түсіндіріп, бұл әрекеттің жол қозғалысына кедергі жасайтынын айту қажет. Оларға ойын ойнауға арналған арнайы алаңдар мен қауіпсіз орындардың бар екенін көрсету маңызды. Ата-аналар мен тәрбиешілер балаларға бұл ережелерді нақты мысалдар арқылы түсіндіріп, олардың қауіпсіздігі үшін қажетті тәртіпті сақтаудың маңыздылығын үйретуі керек.

3. Қауіпсіздік дағдыларын дамыту

Балаларға жолда өзін қалай дұрыс ұстау керектігін және қай жерде қауіпсіз болатынын түсіндіру үшін келесі әдістерді қолдануға болады:

- **Жол қозғалысының ойындар арқылы үйрету:** Жол ережелерін ойын түрінде, мысалы, бағдаршам, жол белгілері, жаяу жүргіншілер жолы және басқа да тақырыптар бойынша ойындар арқылы балаларға қызықты түрде жеткізу.
- **Жолда жүру жаттығулары:** Балаларға қауіпсіздік дағдыларын іс жүзінде үйрету үшін көшеде немесе арнайы алаңда практикалық жаттығулар ұйымдастыру маңызды. Бұл жаттығулар барысында балалар бағдаршам түстеріне сәйкес әрекет етуді, жаяу жүргіншілер жолымен дұрыс өтуді, жол белгілерін тануды және жолды өтпес бұрын екі жақты мұқият қарауды үйренеді. Мұндай тәжірибелер олардың жол ережелерін түсініп, күнделікті өмірде дұрыс қолдануына көмектеседі.
- **Көлік құралдары мен жаяу жүргіншілер арасындағы қарым-қатынасты бейнелеу:** Балаларға көлік құралдарының қозғалысын және олардың жаяу жүргіншілермен өзара әрекеттесуін түсіндіру үшін түрлі бейнелер мен жаттығулар көрсету маңызды. Мысалы, балаларға көліктердің бағдаршамда тоқтап, жаяу жүргіншілер жолынан өту үшін көлік құралдарының оларды қалай күтетіні, ал жаяу жүргіншілердің көліктердің қозғалысын дұрыс бақылап, қауіпсіз өтудің маңыздылығы түсіндіріледі. Бұл балалардың жолда өздерін қалай дұрыс ұстау керектігін үйретуге көмектеседі.

4. Ата-аналар мен тәрбиешілердің рөлі

Ата-аналар мен тәрбиешілер балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін бірлесіп жұмыс істеуі керек. Оларға төмендегі шараларды қолдану ұсынылады:

- **Жол ережелерін үйде де үйрету:** Тәрбиешілер мен ата-аналар жол қауіпсіздігіне байланысты өздерінің тәжірибесін балаларға үйретуі тиіс.
- **Қауіпсіздік туралы әңгімелер мен кітаптар оқу:** Жол ережелерін үйрететін әңгімелер мен кітаптарды бірге оқу арқылы балаларды қауіпсіздікке тәрбиелеу.
- **Тәжірибе арқылы қауіпсіздік дағдыларын дамыту:** Жолда жүру және көлік құралдарын пайдалану кезінде балалармен бірге жаттығулар жасау.

Қорытынды

Мектепке дейінгі жастағы балалардың жол ережелерімен танысуы олардың өміріне үлкен әсер етеді. Жол қозғалысы қауіпсіздігін үйрету тек қана балалардың өздеріне емес, қоғамның қауіпсіздігіне де оң әсерін тигізеді. Балаларға жол ережелерін үйрету олардың жеке қауіпсіздігін қамтамасыз етіп қана қоймай, қоғамда дұрыс тәртіп орнатуға ықпал етеді. Бұл білім олардың қоршаған ортадағы қауіптерді дұрыс бағалауға, өздерінің әрекеттерін саналы түрде реттеуге және қоғамдық қауіпсіздікті сақтау дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі. Балалардың қауіпсіздігін сақтауда жол ережелерін түсіндіру – олардың денсаулығы мен өмірін қорғаудың маңызды қадамы.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Жолда және көлікте қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері бойынша нұсқаулық
2. Интернет желісі

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.